

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Teze diplomové práce

**Zhodnocení trhu s vínem v České republice v kontextu
s Evropskou unií**

Hana Perníčková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Víno je nápojem, který provází lidstvo od nepaměti, je silně spjato s historií, má své pozitivní i negativní účinky, a to v jaké míře a kvalitě se dostane ke spotřebiteli záleží na mnoha faktorech.

Tato diplomová práce se zabývá problematikou českého trhu vína v kontextu s Evropskou unií. Práce je pojata od historie, podstatných teoretických poznatků, jako je legislativní úprava vinařství, přes samotnou charakteristiku vína, jeho pěstování, popis vinařských oblastí a podoblastí v České republice a také zemí Evropské unie, v závěru teoretické části jsou popsány dotační mechanismy.

Teoretická část je zaměřena na trh s vínem v České republice a Evropské unii, kde je znázorněna produkce vinných hroznů, spotřeba vína, zaměření na export a import vína v rámci Evropské unie, práce dále popisuje aktuální problematiku černého trhu s vínem u nás a práci uzavírají názory vinaře z Moravy a vinařů rakouských, kteří hodnotí situaci po vstupu do Evropské unie v rámci jejich podnikání.

Klíčová slova: réva vinná, víno, import, export, obchod, cena, spotřeba, produkce

Cíl práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení situace trhu s vínem v České republice, analýza trhu s vínem v kontextu s Evropskou unií se zaměřením na export a import vína a zhodnocení situace na trhu vinařských podniků po vstupu do Evropské unie.

Metodika

Tématem této diplomové práce je „Analýza trhu s vínem České republiky v kontextu s Evropskou unií“. DP práce je rozdělena na dvě hlavní části, na část literární rešerše a část praktickou.

Literární rešerše je zpracována převážně na základě čerpání sekundárních dat, jako je odborná literatura, internetové zdroje a právní předpisy související se sledovanou problematikou.

Praktická část vychází z předchozích teoretických podkladů, které jsou využity následně v odborném textu. V praktické části je využita metoda analýzy a komparace na produkce a spotřeby České republiky a Evropské unie, dále exportu a importu vína pro Českou republiku a zhodnocena situace na trhu. V závěrečné části práce jsou vybrané vinařské společnosti, je popsán předmět jejich činnosti a zhodnoceno jejich postavení na trhu po vstupu do Evropské unie. K posouzení a zhodnocení a upřesnění některých výsledků přispěly rozhovory a konzultace s vybranými odborníky z moravských a rakouských vinařství, rovněž konzultace ve vinařském fondu.

Tato diplomová práce je zpracována po jednotlivých krocích, a to:

1. Seznámení se s danou problematikou, ujasnění si celkového rozsahu a stanovení cíle práce.
2. Sběr informací a dat, konzultace ve vinařském fondu a vinařských institucí, studium odborné literatury a internetových stránek týkajících se dané problematiky.
3. Třetí fáze obsahuje čerpání informací ze sekundárních dat a následné využití v odborném textu.
4. V praktické části je využití metodiky pro analýzu a komparace produkce a spotřeby České republiky a Evropské unie, exportu a importu vína pro Českou

republiku a zhodnocení situace na trhu.

5. V poslední části práce je představení vinařských společností, čím vším se zabývají a hodnocení situace na trhu samotnými vinaři po vstupu do Evropské unie.

Spotřeba

Spotřebou se z makroekonomického hlediska rozumí část důchodu, která je věnována na nákup statků a služeb, je zároveň rovna důchodu zmenšená o část úspor. V této práci se ale převážně bude mluvit o spotřebě jiného charakteru, a to o spotřebě produktu, vína.

Výpočet spotřeby potravin, nápojů, cigaret a jiné, vychází z bilanční metody a propočítává se jako průměr na jednoho obyvatele České republiky (Evropské unie), který je dán středním stavem obyvatel k 1. 7. příslušného roku. Při výpočtu spotřeby jsou využívána data ze zemědělské výroby, zpracovatelského průmyslu a data o zahraničním obchodě. Převážnou část tvoří data ze statistických šetření ČSÚ.

Produkce

Tak jako u spotřeby není třeba se držet ekonomických definicemi, ale je nutno pochopit, kolik je možné z osázené plochy vyrobit litrů vína. Jak bude dále v práci uvedeno, produkce závisí na mnoha faktorech a produkce se při různých územích logicky liší.

Orientačně lze z 1 ha získat 3000 – 7000 litrů, kde si pro jednoduchost lze představit, že 3000 litrového výnosu bude víno kvalitnější nežli ze 7000 litrů. Dle statistických údajů je střední výnosnost pro Českou republik 5 tun hroznů/ha a dle konzultací ve vinařských podnicích lze “vyrobit“ z jedné rostliny révy vinné dvě deci stáčeného vína.

Příklad:

Česká republika má výnosnost: 5 000 kg hroznů/ha a cca 3 – 5 000 keřů/ha = cca 1 – 1,66 kg hroznů. Z 1 kg hroznů při vylisnosti cca 70 – 75 % a započítaných 20% ztráty při výrobě, dle Vinařského zákona č.115/1995 Sb. /Kvasnice, odpadní ztráty při manipulaci/ se tak vyrobí cca 0,6 až 0,65l vína.

Závěr

Víno je alkoholický nápoj vznikající kvašením moštu z vinné révy nebo rmutu z hroznů révy vinné. Réva vinná propojuje lidskou civilizaci od nepaměti nejenom v tom, že se jedná o nejrozšířenější zahradnickou plodinu, ale také v tom, že se jedná o nejstarší kulturní nápoj. Největší rozmach pěstování révy vinné bylo zaznamenáno roku 2 700 před naším letopočtem a jeho pěstování převzali Římané. Právě Římané byli ti, kteří révu vinnou rozšířili kolem nejenom do zemí střední Evropy, ale také v letech 276 až 282 n. l. i na naše území a na Pálavě vybudovali první vinice. Postupně je pěstování révy vinné a výroba vína rozšiřována po našem území a je s tím spojena i řada omezení a zásahů ze strany státu, jelikož i tehdy se víno falšovalo a bylo třeba dohlédnout na zdravotní nezávadnost. Zajímavostí je, že v 17. a 18. století byla výroba vína v Čechách a na Moravě tak rozsáhlá, že trh s tehdejší produkcí zasahoval i na zahraniční trh. Naopak od 19. století jde výroba vína do pozadí, jelikož se rozmáhá výroba piva a tvrdého alkoholu. 2. světová válka produkci pozastavila a od 60. letch víno opět nabralo na popularitě, sektor vinařství se stává součástí společné zemědělské politiky a objevila se řada nových zákonů, kdy roku 1995, kdy byl vydán Vinařský zákon č. 115/1995 Sb., vstupem do Evropské unie roku 2004 o vinohradnictví a vinařství a poté vyhlášky č. 323/2004 Sb., čímž byla legislativa České republiky v této oblasti plně uvedena do souladu s normami Evropské unie.

Spotřebitelé jsou rozděleni do tří částí jako spotřebitel nenáročný, průměrný a náročný na kvalitu. Rozdělení spotřebitelů pro vinařský trh je velmi důležité, jelikož každý spotřebitel má jiné preference pro konzumaci vína, od cenového rozpětí po nároky na kvalitu. Zákon udává základní skupiny vína, podle kterého se víno dělí, a to dle barvy, obsahu cukru, třídy a kvality. Etiketa je velmi důležitá nejenom pro propagační činnost produktu, ale také pro uvedení správných náležitostí, které stanovuje nařízení Evropského parlamentu a Rady a č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013. Česká republika se využívá tzv germánský způsob značení vína, prvotním ukazatelem je vždy kvalita hroznů a až poté následuje oblast. S vínem je nedílně spojen obalový materiál a produkt musí být balen do takových materiálů, které odpovídají stanoveným požadavkům podle právních předpisů. Tak jako i obalový materiál, tak lahve mohou být uzavřeny jen uznanými materiály.

V České republice je, k roku 2012, 377 vinařských obcí a v nich hospodaří na vinicích 19 336 pěstitelů révy vinné. Celková výměra registrovaných vinic je 17 419 ha. Vinařská oblast znamená geograficky vymezené území, na kterém je povoleno pěstovat vinnou révu pro výrobu vína a dalších produktů. Víno v České republice se z 95% převážně pěstuje na jižní Moravě, skoro z poloviny na Břeclavsku a ze třetiny na Hodonínsku. I v Čechách se nachází mnoho dalších roztroušených vinic. Ve světě vína se za poslední desetiletí změnilo mnoho. Výrobci a vlastně všichni milovníci vína nikdy tolik necestovali a nikdy si nevyměňovali tolik zkušeností tak jako nyní. Víno se vyrábí a pije od Číny až po Uruguay, což má vliv i na spotřebu vína u nás. Velmi důležité vinařské státy v Evropě jsou: Itálie, Španělsko a Portugalsko, Francie, Maďarsko, Německo, Rakousko, Slovensko, Švýcarsko, Rumunsko a Řecko. Každý země je specifická svou historií, geografickou polohou, vlastní legislativou apod., což se samostatně i společně podepisuje na množství vyráběného, exportovaného, importovaného, spotřebovaného vína a jeho kvalitě a ceně.

Celková plocha vinic ve světě je 7 861 tisíc ha, v Evropské unii se z toho nachází 3 818 tisíc ha, mimo Evropskou unii se nachází 4 043 tisíc ha. Největší plochy vinic jsou v Evropě, které tvoří 60%, v Asii 21% a v USA 12%, zbývající plochy jsou v Africe, Austrálii a Oceánii. Světová roční produkce vína je 280 milionů hl., Evropská unie z toho vyprodukuje 185 milionů hl. K roku 2011 je největší celková plocha vinic ve Španělsku (1032 tis ha), poté ve Francii (806 tis ha), Itálii (776 tisíc ha), Portugalsku (240 tis ha) a Německu (102 tis ha). Na základě výpočtu šestileté průměrné produkce za jednotlivé evropské státy v letech 2007 – 2012 v produkci vína vede Francie (45100 hl) a poté Itálie (43880 hl). Na základě výpočtu pětileté průměrné spotřeby za jednotlivé evropské státy v letech 2007 – 2011 se spotřebou vína vede Francie (30 360 hl) a poté Itálie (24 928 hl).

Česká republika je od 1. 5. 2004 členem Evropské unie a ode dne vstupu je součástí jednotného trhu a převzala principy trhu, musela se ztotožnit s cíli Společné zemědělské politiky (SZP) a principy Evropského modelu zemědělství. Dle údajů z roku 2012 je celkově 10 919 vinařských podniků, z toho 10 688 fyzických osob a 231 právnických osob. Z celkového počtu právnických osob je 133 společností s r. o., 59 společností a . s. a 20 družstev. Fyzické osoby obhospodařují 97,9 % viničních ploch. Celková plocha v České republice činí 16 656 ha, průměrný výnos je 4,77 t/ha a celková sklizeň je 74 721 t. Největší plochu v révy vinné zaujímá jednoznačně Jihomoravský kraj s plochou 14 572 ha, s výnosem 4,86 t/h a se sklizní 79 821 t. Na druhém místě je Zlínský kraj, a to s 504 ha plochy, výnosem 3,93 t/h a se sklizní 1 979 t.

Dohromady dle výpočtu prezidenta Svazu vinařů ČR Tibora Nyitraja jsme schopni vyrobit 700 tisíc hektolitrů vína. Aktuálně publikovaná průměrná spotřeba vína z roku 2013 na osobu je 20 litrů ročně, což znamená, že podle statistik Češi vypijí 2 miliony hektolitrů vína. Spotřeba vína je v České republice asi třikrát vyšší než vlastní výroba. Česká republika nedokáže tuzemskými víny pokrýt poptávku, malým vinařům se nevyplatí kolikrát ani dodávat víno do supermarketů, natož vyvážet za hranice. Přesto export vína u větších podniků nabývá na významu a postupně se dostává do vyšších čísel. Je to samozřejmě otázka vyšších zisků, na základě vysokého exportovaného množství, prohloubení povědomí o značce a také se díky tomu dostává jak moravským, tak českým vínům dobrého zvuku v zahraničí, což mimo jiné zvyšuje renomé země. Nejvíce se víno tiché dováží z Itálie a poté z Francie, šumivé víno nejvíce z Polska. V rámci exportu se z České republiky vyváží víno tiché na Slovensko a šumivé víno do Polska.

Na základě exportu a importu vína lze z vinařských ročenek a statistik zjistit, že se černý trh s vínem rozmáhá, a to nejenom v České republice. Černý trh s vínem kazí jméno dobrým a poctivým vinařům a v neposlední řadě se také dotýká černý trh zákazníků, jelikož černý trh nepodléhá kontrole kvality, což se projeví zředěným vínem vodou, přidaným barvivem, cukrem a alkoholem. Na základě rozhovorů a písemné korespondence s odborníky a vinaři jsou získány a zpracovány cenné názory, Českého vinařství (Vinařství Adámkovi) a rakouských vinařství (Wein Hof Koller a Nebenführ Mitterteich) se vyjádřily k situaci obchodu s vínem po vstupu do Evropské unie. Vinaři se shodují v tom, že Evropská unie otevřela možnosti proexportní, poskytla finanční podporu, viz kapková závlaha v Rakousku, ale také se zvýšilo množství dováženého nekvalitního vína, které znevýhodňuje místní vinaře.

Seznam použité literatury

BÁRTA, Luboš. Public relations & Marketingová komunikace v obchodu s vínem. Praha: Radix, spol. s.r.o., 2013, s. 69. ISBN 978-80-87573-07-5.

GOSCH, Franz. Vinařský marketing. V českém jazyce vyd. 1. Valtice: Národní salon vín, 2005, s. 125. ISBN 80-903201-5-5.

KRATOCHVIL, František. 1000 a 111 pojmů o víně, révě vinné a vinařství, aneb, Breviř enofila. Vyd. 1. Mikulov: Moravín, svaz moravských vinařů, 2013. ISBN 978-80-260-5123-7.

KRAUS, Vilém. Vinitorium historicum. Vyd. 1. Praha: Radix, 2009, 238 s. ISBN 978-80-86031-87-3.

MALÍK, Doc. Ing. Fedor. Dobré víno. Bratislava: Polygrafia vedeckej literatúry a časopisov SAV, 1994, s. 326. ISBN 80-88780-00-4.

Ministerstvo zemědělství. Situační a výhledová zpráva, réva vinná a víno. Praha: Reprotisk s.r.o., 2013, s. 79, ISBN 978-80-140-3

STEVENSON, Tom. Nová encyklopedie vín - průvodce světem vína. Banská Bystrica: Tlačiarne BB, spol. s.r.o., 2002, s. 600. ISBN 80-242-0856-3.

